

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора, професора кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету
Ліщинського Ігоря Орестовича на кваліфікаційну роботу
Вей Лінхая на тему: «Екологічна сталість міжнародної торгівлі КНР»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 29 – «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 – «Міжнародні економічні відносини»

Актуальність теми кваліфікаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Дисертація Вей Лінхая виконана на актуальну тему, оскільки міжнародна торгівля, не узгоджена з принципами сталого розвитку, може завдати значної шкоди навколишньому середовищу. Крім того, зв'язок між торгівлею, навколишнім середовищем і сталістю є критичним для розвитку регіонів, країн і глобальної економіки в цілому. Китай, як велика торговельна держава, досягнув значних успіхів у розширенні міжнародної торгівлі завдяки своїй відкритій торговельній політиці і є одним з лідерів серед інших країн у формуванні напрямів її розвитку. Це і актуалізує проблему екологічної сталості міжнародної торгівлі КНР і вимагає нових підходів до її розгляду.

Кваліфікаційну роботу виконано в межах тем наукових досліджень Західноукраїнського національного університету, а саме: фундаментального наукового дослідження на тему «Національна концепція екобезпеки суспільства та інклюзії циркулярної економіки в умовах пандемії» (номер державної реєстрації 0121U109485); фундаментального наукового дослідження на тему «Концепція відновлення та зеленої реконструкції України» (номер державної реєстрації 0124U000003); реалізації міжнародного проекту (Erasmus+ Jean Monnet Module) на тему «Європейська інклюзивна циркулярна економіка: пост-воєнний та пост-пандемічний модуль для України» (реєстраційний номер 101085640); госпдоговірного наукового дослідження на тему «Трансформація бізнесу в умовах сталого розвитку глобальної економіки» (договір № МЕВ-33-2023 від 10.05.2023 р.); госпдоговірного наукового дослідження на тему

«Формування екологічного бренду компанії на зовнішніх ринках» (Договір № МЕВ-37-2024 від 25.04.2024 р.).

***Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень,
висновків і рекомендацій***

Детальне ознайомлення з дисертацією Вей Лінхяя підтверджує, що висновки та узагальнення, викладені в його роботі, відзначаються науковою новизною. Обґрунтованість наукових тверджень, висновків та рекомендацій автора забезпечується використанням сучасних теорій, концепцій та методологій відомих як вітчизняних, так і зарубіжних наукових шкіл.

Щоб досягти мети дослідження та вирішити окреслені завдання у кваліфікаційній роботі використано різноманітні загальнонаукові і спеціальні методи, зокрема метод теоретичного узагальнення (для узагальнення генезису теоретичних підходів до дослідження теорій міжнародної торгівлі); історичний метод (для визначення теоретичної ідентифікації екологічної сталості міжнародної торгівлі); метод діалектичного пізнання (для дослідження концепції екологічної сталості в системі міжнародних економічних відносин); метод аналогій та порівняльного аналізу (для аналізу тенденцій розвитку та трансформації міжнародної торгівлі); методи індукції та дедукції (для формулювання гіпотез, їх перевірки, узагальнення результатів та обґрунтування висновків); методи аналізу, синтезу та обробки даних (для оцінки стану та ролі природних ресурсів у міжнародній торгівлі); метод моніторингу (для аналізу екологічної сталості в міжнародній торгівлі); метод візуалізації даних (для наочного відображення основних положень та результатів дослідження).

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження екологічної сталості міжнародної торгівлі» здобувачем обґрунтовано генезис теорій міжнародної торгівлі та вдосконалено їх класифікацію (ст. 13). Обґрунтувавши теоретичні положення, автором доведено, що екологізація торговельних відносин відіграє вирішальну роль у стимулюванні економічних перетворень у країні, а незбалансована торгівля зберігає диспропорції між

націями та становить загрозу довгостроковій стійкості економічної системи. Запропоновано концепцію екологічної стійкості в системі міжнародних економічних відносин, що включає аналіз на відміну від теорій, що розглядають економічну систему як закриту та лінійну систему, вплив навколишнього середовища (ст. 27-41), уточнено поняття процесу «декаплінгу» та визначено вплив використання і споживання природних ресурсів на міжнародну торгівлю (ст. 41-53).

У другому розділі «Дослідження екологічної сталості міжнародної торгівлі» здобувачем проаналізовано тенденції розвитку та реформування міжнародної торгівлі (ст. 56-69), здійснено оцінку статусу та ролі природних ресурсів у міжнародній торгівлі (ст. 69-84), проведено всебічний аналіз екологічної сталості в міжнародній торгівлі (ст. 84-97). Загалом встановлено, що впровадження ефективної екологічної політики є критично важливим для зменшення негативного впливу торгівлі на навколишнє середовище та для підтримки сталих торговельних практик. Важливо враховувати взаємозв'язок та глобальний характер екологічних проблем при формуванні такої політики.

У третьому розділі «Перспективи розвитку екологічної сталості міжнародної торгівлі» здобувачем визначено вплив використання та споживання природних ресурсів на міжнародну торгівлю (ст. 100-113), визначено шляхи розвитку екологічної сталості міжнародної торгівлі КНР (ст. 113-124), розроблено модель екологічно сталої торговельної стратегії для Китаю, яка ґрунтується на екологічних, політичних і соціальних факторах впливу на торгівлю, на умовах збереження ресурсів, напрямках ресурсної дипломатії та торговельної політики (ст. 124-136). Запропоновано також доповнити стратегію екологічної сталості міжнародної торгівлі та адаптувати міжнародну політику Китаю, незалежно від форми її реалізації, таким чином, щоб сприяти регулярним двостороннім діалогам між країнами, які є ключовими для ефективного вирішення будь-яких виникаючих конфліктів.

Обґрунтованість, достовірність та аргументованість висновків і рекомендацій, представлених у кваліфікаційній роботі, підтверджуються

детальним аналізом спеціалізованої наукової літератури. Теоретико-методичною основою дослідження стали наукові праці провідних учених-економістів, монографії, наукові статті, законодавчі акти розвинутих країн світу з питань поводження з відходами, інтернет-публікації, статистичні дані та аналітичні матеріали міжнародних організацій.

Наукова новизна одержаних результатів

Найбільш важливими науковими результатами дослідження здобувача, які містять новизну та виносяться на захист, є:

– вперше розроблено модель екологічно стійкої торговельної стратегії для КНР, яка ґрунтується на екологічних, політичних і соціальних факторах впливу на торгівлю, умовах збереження ресурсів, напрямках ресурсної дипломатії та торговельної політики; містить пропозиції щодо екологічної реструктуризації економіки і шляхи міжнародного співробітництва КНР; охоплює вектори сприяння технічним інноваціям та умови використання економічних стимулів для екологічної сталості;

– удосконалено концепцію екологічної сталості в системі міжнародних економічних відносин шляхом аналізу закритої та лінійної економічної системи, а також обґрунтування переваг моделі матеріального балансу економічно відкритої циркулярної підсистеми та розвитку типів стійкості в умовах взаємозаміщення природнього і промислового капіталу;

– уточнено термінологію, зокрема, основні характеристики «екологічної міжнародної торгівлі», аспекти «декаплінгу», а також класифікації теорій міжнародної торгівлі шляхом розробки методологічних підходів до екологічної складової міжнародної торгівлі та адаптацію моделі конкурентних переваг Портера до екологічного розвитку держави;

– удосконалено оцінку стану та ролі природних ресурсів у міжнародній торгівлі шляхом порівняння з використанням таких показників, як: виробництво і споживання первинної енергії КНР, виробництво

гірничодобувної промисловості, вартість сільськогосподарської продукції, доступність ресурсів в загальній частці імпорту та експорту;

– набули подальшого розвитку основні властивості та характеристики декаплінгу; результати впливу на міжнародну торгівлю від використання і споживання природних ресурсів шляхом їх оновленої класифікації, а також способи використання та споживання природних ресурсів та обґрунтування внеску міжнародної торгівлі у скорочення крайньої бідності;

– узагальнено аналіз тенденцій розвитку та перебудови міжнародної торгівлі; набули подальшого розвитку оцінка впливу фрагментації на економічну конвергенцію, кореляційний аналіз відкритості торгівлі та ймовірності конфлікту, оцінка впливу технологічних удосконалень на скорочення викидів CO₂ та їх покриття;

– набули подальшого розвитку можливості та перспективи екологічної стійкості міжнародної торгівлі КНР, що дозволило окреслити шляхи екологічної стійкості та з'ясувати компоненти стійкої торговельної стратегії КНР.

Значення результатів кваліфікаційної роботи для теорії та практики

Теоретичні основи кваліфікаційної роботи зосереджені на обґрунтуванні теоретико-методологічних підходів до екологічної сталості міжнародної торгівлі Китаю та визначенні шляхів розвитку міжнародної торгівлі з акцентом на екологічні принципи. Практичне значення результатів дисертації Вея Лінхя полягає в тому, що основні теоретичні положення дослідження ключових напрямів розвитку екологічної сталості міжнародної торгівлі та шляхів реалізації екологічно сталої торговельної стратегії КНР можуть бути використані в практичній діяльності суб'єктів господарювання, що мають зовнішньоекономічні торговельні відносини та в подальших наукових розробках.

Представлені результати дослідження, доведені до рівня практичних напрацювань та рекомендацій, підтверджені довідкою про впровадження,

наданою Західноукраїнським національним університетом (довідка № 21/70-2024 від 28.06.2024 р.).

Повнота опублікованих основних положень кваліфікаційної роботи

Отримані основні результати дослідження були представлені в 11 наукових публікаціях, які включають самостійно опубліковані роботи та співавторство. З цих публікацій, 1 стаття була опублікована у виданні, що включене до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 3 статті були опубліковані в наукових фахових виданнях України; 7 публікацій в інших виданнях апробаційного характеру за матеріалами конференцій. Загальний обсяг опублікованих робіт, що належать особисто здобувачеві, становить 3,6 д.а.

Профіль видань та зміст наукових публікацій відповідає встановленим вимогам щодо повноти висвітлення отриманих результатів кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Обсяг і кількість друкованих праць за темою дисертації, а також рівень відображення основних положень кваліфікаційної роботи в цих публікаціях відповідають вимогам і дозволяють автору провести публічний захист дисертації.

Оцінка структури кваліфікаційної роботи, мови і стилю викладення матеріалу

Зміст кваліфікаційної роботи відповідає поставленій меті та завданням дослідження, розкриває тему в повному обсязі та демонструє цілісність і завершеність роботи. Дисертація написана англійською мовою з дотриманням усіх вимог наукового стилю.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Текст кваліфікаційної роботи був перевірений на наявність текстових запозичень за допомогою інтернет-сервісу Unicheck. Результати перевірки

показали, що в роботі відсутні текстові запозичення без належного посилання на джерело. Отже, можна стверджувати, що дисертація Вей Лінхяя «Екологічна сталість міжнародної торгівлі КНР» відповідає принципам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до кваліфікаційної роботи

У кваліфікаційній роботі Вей Лінхяя сформульовано та обґрунтовано низку наукових положень та висновків, деякі з яких є дискусійними, зокрема:

1) досліджуючи феномен декаплінгу та вплив використання і споживання природних ресурсів на міжнародну торгівлю варто було б детальніше розглянути нормативно-інституційні аспекти регулювання на глобальному, регіональному і національних рівнях;

2) аналізуючи екологічну сталість в міжнародній торгівлі доцільно було б більше уваги сфокусувати на аналізі міжнародної торгівлі та більш системно поглибити отримані ключові аспекти;

3) в роботі проведена оцінка впливу фрагментації на економічну конвергенцію, здійснено кореляційний аналіз відкритості торгівлі та ймовірності конфлікту та оцінено вплив технологічних удосконалень на скорочення викидів CO₂ та їх покриття, проте варто було б посилити самостійні розрахунки автора аналізом первинних даних;

4) в роботі проаналізовано закриті та лінійні економічні системи та обґрунтовано переваги моделі матеріального балансу економічно відкритої циркулярної підсистеми, проте дані висновки були б більш прикладні та аргументовані, якщо б вони охарактеризували концепцію екологічної сталості України в системі міжнародних економічних відносин.

Варто зауважити, що висловлені зауваження не впливають на загальну високу оцінку дисертації, а сприятимуть кращому відображенню її наукової та практичної значимості та дозволять авторові поглибити свої наукові дослідження за обраною тематикою.

Загальний висновок

Кваліфікаційна робота Вей Лінхяя «Екологічна сталість міжнародної торгівлі КНР» є самостійним, завершеним, аргументованим, виконаним на актуальну тему науковим дослідженням. Отримані теоретичні та практичні результати характеризуються науковою новизною, є обґрунтованими та сприяють вирішенню проблеми екологічної сталості міжнародної торгівлі.

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукової проблеми й розроблено практичні рекомендації щодо розвитку стратегії екологічної сталості міжнародної торгівлі КНР.

Дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Вей Лінхай, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Рецензент:

**доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної
економіки Західноукраїнського
національного університету**

Ігор ЛІЩИНСЬКИЙ

